

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« » 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

для студентів

спеціальності

D3 Менеджмент

освітнього рівня

перший (бакалаврський)

освітньої-професійної програми

1.D3.00.01 Менеджмент організацій

Київ – 2025-2026 н.р.

Розробник:

Акіліна Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління факультету економіки та управління Київського столичного університету

імені Бориса Грінченка

Викладач:

Акіліна Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри управління
Протокол від 29 серпня 2025 р. № 14

Завідувач кафедри

Оксана МАРУХЛЕНКО

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 1.D3.00.01 “Менеджмент організацій”

(назва освітньої програми)

25 серпня 2025 р.

Керівник освітньої програми

Олена АКІЛІНА

(підпис)

Робочу програму перевірено

«29» серпня 2025

Заступник

декана _____ Оксана КАЗАК

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	

Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5/150	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	5	
Обсяг годин, в тому числі:	150	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	10	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	40	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є висвітлення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем економіки праці й соціально-трудових відносин, розуміння механізмів забезпечення зростання продуктивності праці та розвитку соціально-трудових відносин в Україні, формування у студентів відповідного економічного мислення, набуття ними практичних знань і навичок для ефективної роботи.

Завданнями дисципліни є оволодіння такими компетентностями:

I. Загальнопредметні компетентності:

ЗК-1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК-3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу
ЗК-9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, зокрема, здатність до самонавчання

II. Фахові компетентності:

ФК-2	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища
ФК-6	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо
ФК-8	Здатність планувати діяльність організації та управляти часом
ФК-10	Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації
ФК-12	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення
ФКу-16	Здатність використовувати знання в галузі економіки та бізнес аналітики для аналізу економічних показників та процесів, застосовувати аналітичні інструменти та економічні теорії при управлінні бізнесом і персоналом

3. Результати навчання за дисципліною

РН-1 Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

РН-3 Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства

РН-4 Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень

РН-5 Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації **РН-6** Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

РН-7 Виявляти навички організаційного проектування

РН-8 Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації

РН-9 Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи **РН-11** Демонструвати навички аналізу ситуацій та здійснення комунікацій у різних сферах діяльності організації

РН-12 Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

РН-15 Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

РН-16 Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

РНу-19 Володіти базовими знаннями в галузі економіки, включаючи бізнес аналітику, в обсязі необхідному для засвоєння загальнопрофесійних дисциплін

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Ус ьо го	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Са мо сті йн ^a
		Ле кц ії	Се мі на ри	Пр ак ти чні	Ла бо ра то рні	Ін ди від уа ль ні	
Змістовий модуль 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ							
Тема 1. Об’єкт, предмет і завдання дисципліни «Економіка праці та СТВ»	6	2	2				2
Тема 2. Населення як джерело формування ресурсів праці	6	2		2			2
Тема 3. Відтворення населення України у післявоєнний період	6	2		2			2
Тема 4. Концептуальні основи досліджень людського капіталу та трудового потенціалу	10	4	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	30	10	4	4			10
Змістовий модуль 2 ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ							
Тема 5. Соціально-трудова відносина як система. Соціальне партнерство	8	4	2				2
Тема 6. Ринок праці в соціально економічній системі	6	2	2				2
Тема 7. Соціально-трудова відносина зайнятості	10	2		4			4

Тема 8. Ринок праці в умовах війни та післявоєнний період	6	2		2			2
Модульний контроль	2						
Разом	32	10	4	6			10
Змістовий модуль 3 ОРГАНІЗАЦІЯ, ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ							
Тема 9. Організація і нормування праці	8	2		4			2
Тема 10. Ефективність і продуктивність праці	6	2		2			2
Тема 11. Політика доходів і оплата праці	11	4		4			3
Тема 12. Планування трудових показників	11	4		4			3
Модульний контроль	4						
Разом	40	12		14			10

Змістовий модуль 4 АНАЛІЗ ТА РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ СФЕРИ							
Тема 13. Аудит соціально-трудової сфери та моніторинг ринку праці	7	2	1				4
Тема 14. Міжнародна організація праці	9	2	1				6
Модульний контроль	2						
Разом	18	4	2				10
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	150	36	10	24			40

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ

Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини»

У темі розкривається суть поняття “праця”, розглядаються особливості праці як об'єкта дослідження та її основні складові. Наводяться основні ознаки праці, її кількісні та якісні

характеристики.

Розглядаються світові наукові школи “трудового спрямування” та їх внесок в дослідження праці, напрацювання радянських, вітчизняних вчених та результати їх наукових досліджень. Окреслюється предмет, мета й завдання дисципліни “Економіка праці та соціально-трудові відносини”. Розглядається її зв’язок з іншими соціально-економічними дисциплінами. *Література:*

базова: 7–11

допоміжна: 7

Тема 2. Населення як джерело формування ресурсів праці

Тему присвячено теоретичним та практичним аспектам аналізу населення в розрізі економіки праці. Розглядаються показники кількісного та якісного складу населення, склад населення за статеві-віковими ознаками, структура населення за економічною активністю. Розкривається сутність поняття «відтворення населення». Розглядаються основні його типи: первісний, традиційний і сучасний. Пояснюються природний, механічний, економічний і соціальний рухи населення та розрахунок відповідних їм показників. Окрема увага приділена аналізу сучасного режиму відтворення населення України, причинам і наслідкам депопуляції населення.

Література:

базова: 7–11, 12

допоміжна: 7

Тема 3. Відтворення населення України у післявоєнний період

Тему присвячено впливу війни на відтворення населення України. Окрема увага приділена аналізу сучасного режиму відтворення населення України, причинам і наслідкам депопуляції населення.

Розглядаються шляхи забезпечення простого (розширеного) відтворення у післявоєнний період. Завдання Національної ради з відновлення України від наслідків війни. Розв’язок проблеми депопуляції в Україні за прикладом розвинених західноєвропейських країн. *Література:*

базова: 12

допоміжна: 5, 10, 15

Тема 4. Концептуальні основи досліджень людського капіталу та трудового потенціалу

Тема містить основні положення та підходи до сучасного трактування категорій «людський капітал», «трудовий потенціал», «людські ресурси». Розглядаються концептуальні засади вивчення людського капіталу та людського розвитку. Окрему увагу приділено практичним аспектам розвитку та оцінювання трудового потенціалу. Розглядаються трудовий потенціал працівника, підприємства, суспільства та методичні підходи до оцінки трудового потенціалу.

Література:

базова: 7–11

допоміжна: 3, 8, 9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Тема 5. Соціально-трудові відносини як система. Соціальне партнерство Тема містить основні положення та підходи до трактування змісту соціально-трудових відносин в умовах ринкової економіки. Розглядаються основні компоненти механізму соціально трудових відносин: суб’єкти, предмети, типи, рівні, принципи. Розкривається сутність суспільного регулювання соціально-трудових відносин, напрями та методи регулювання. Розкривається суть поняття “соціальне партнерство”, його функції та принципи, наводяться основні форми здійснення соціального партнерства. Розглядається механізм реалізації соціального партнерства через основні його інституції, а саме: профспілки, союзи роботодавців, Український координаційний комітет

сприяння зайнятості населення, Національна тристороння соціально економічна рада. Досліджується мета їх створення, основні функції та завдання. Окрема увага приділяється ефективності комунікацій між учасниками соціального партнерства та аналізу ситуацій, що виникають у процесі врегулювання трудових спорів.

Визначається роль соціального партнерства у вирішенні колективних трудових спорів. Розглядаються законодавчо визначені регулятори трудових спорів: примирна комісія, трудовий арбітраж, Національна служба посередництва та примирення. Особливий акцент зроблено на значенні ефективної комунікації, командної взаємодії та лідерства у процесі реалізації соціального партнерства й врегулювання трудових конфліктів. Страйк розглядається як крайній засіб вирішення трудового спору.

Наводиться загальний огляд інституцій соціального партнерства у розвинених країнах, окреслюються базові моделі соціального партнерства.

Література:

базова: 1, 2, 6-11,13

допоміжна: 2,7

Тема 6. Ринок праці в соціально-економічній системі

Тема охоплює основні теоретичні положення щодо аналізу ринку праці. Розглядаються основні елементи ринку праці, його суб'єкти та об'єкти, структура, інфраструктура та критерії сегментації ринку праці.

Розглядається механізм функціонування ринку праці. Пропозиція праці. Ефект доходу та ефект заміщення. Ринок праці в умовах досконалої конкуренції. Рівновага підприємства на конкурентному ринку праці. Моносонія та монополія на ринку праці

Поряд з елементами класичної теорії, розглядаються сучасні підходи до формування й аналізу пропозиції праці та особливості функціонування ринку праці в умовах ринкової економіки. Наводиться механізм державного регулювання ринку праці.

Література:

базова: 7-11.

допоміжна: 14

Тема 7. Соціально-трудові відносини зайнятості

Тему присвячено розгляду теоретичних та практичних аспектів зайнятості. Розкривається зміст понять «регулювання зайнятості» та «політика зайнятості». Розглядаються основні форми, види зайнятості та безробіття.

Наводиться система показників, що характеризують зайнятість населення: показники зайнятості, показники безробіття, приклади обчислення основних показників зайнятості та безробіття.

Висвітлено функції суб'єктів регулювання зайнятості, основні принципи, на яких ґрунтуються відносини зайнятості, напрями та інструменти державної політики регулювання зайнятості населення, її активні та пасивні заходи. Окрема увага приділяється аналізу ситуацій на ринку праці та ролі комунікацій між роботодавцями, працівниками й органами влади у врегулюванні проблем зайнятості. Окрема увага приділяється аналізу діяльності Державної служби зайнятості України.

Література:

базова: 1-4, 6-11

допоміжна: 8,9,14

Тема 8. Ринок праці в умовах війни та післявоєнний період

Тему присвячено розгляду проблеми адаптації ринку праці до роботи в умовах війни: адаптація бізнесу; втрата та пошкодження виробничих активів та вразливість працівників; змінення структури пропозиції робочої сили; зміна регіональної структури ринку праці.

Відновлення трудової активності. Працевлаштування та безробіття. Оцінки попиту і

пропозиції на робочу силу. Вплив фактору тимчасово переміщених осіб на ринок праці та складності прогнозування.

Механізми та регуляторні інструменти відбудови ринку праці.

Література:

базова: 1-4, 6-13

допоміжна: 1,2,4,6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ, ПЛАНУВАННЯ

ПРАЦІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Тема 9. Організація і нормування праці

У темі розкриваються поняття та основні напрями організації праці. Розглядаються основні форми суспільного поділу праці та поділ праці на рівні підприємства, а також форми кооперації праці. Пояснюються склад та структура виробничого процесу. Розглядаються загальні підходи до організації робочих місць та їх оцінки.

Розкривається сутність нормування праці: об'єкт, предмет та завдання нормування.

Наводяться основні принципи нормування праці та зміст нормування на підприємстві.

Аналізуються методи нормування та способи встановлення норм. Пояснюються підходи до розроблення норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, норми чисельності, нормованого завдання. Розглядається проектування параметрів трудового процесу та робочого часу виконавця, визначення проектної норми виробітку. Звертається увага на особливості нормування праці службовців.

Література:

базова: 6-11

допоміжна: 11-13

Тема 10. Ефективність і продуктивність праці

У темі розкривається поняття “ефективність праці”, наводяться основні показники результативності трудової діяльності в матеріальній та нематеріальній сферах виробництва.

Окремо виділяється поняття “продуктивність праці”, розглядаються загальноприйняті показники продуктивності праці. Наводяться основні методи її вимірювання, їх характеристика та межі застосування.

Пояснюються поняття “фактори підвищення продуктивності праці” та “резерви зростання продуктивності праці”. Наводяться класифікації факторів та резервів підвищення продуктивності. Розглядається методика визначення можливого приросту продуктивності праці у плановому періоді в результаті більш повного використання резервів. Окремо розглядаються сучасні міжнародні методики аналізу продуктивності, зокрема підходи EU KLEMS, які дозволяють оцінювати вплив праці, капіталу та технологічних змін на економічне зростання та продуктивність у різних галузях.

Розкриваються проблеми управління продуктивністю праці в Україні. Наводиться інформація про світові та вітчизняний Центри продуктивності.

Література:

базова: 6-11

допоміжна: 7

Тема 11. Політика доходів і оплата праці

У темі розкривається суть поняття “політика доходів”. Розглядається механізм здійснення політики доходів. Наводяться види, структура та джерела доходів населення. Пояснюються основні методи державного регулювання доходів. Дається уявлення про методику встановлення величини прожиткового мінімуму, мінімального споживчого бюджету та межі малозабезпеченості.

Розглядається система організації оплати праці на підприємстві та її основні елементи: тарифна система; форми і системи оплати праці; нормування праці; преміювання. Дається

уявлення про формування фонду заробітної плати. Аналізуються сучасні можливості стимулювання праці, особлива увага приділяється системам преміювання. Розглядаються також командні аспекти організації оплати праці та роль лідерства у впровадженні ефективних систем мотивації.

Література:

базова: 5-11

допоміжна: 7

Тема 12. Планування трудових показників

У темі визначаються мета та головні завдання планування праці. Наводиться структура плану з праці. Планування праці розглядається як проектування системи трудових показників організації – продуктивності праці, чисельності персоналу, балансу робочого часу та фонду оплати праці.

Розглядаються різні підходи до планування продуктивності праці. Дається уявлення про персонал підприємства, його склад та структуру. Наводиться приклад розрахунку річного балансу робочого часу одного працівника. Окреслюються загальні підходи до планування чисельності персоналу. Характеризуються основні методики планування фонду заробітної плати на підприємстві.

Література:

базова: 7-11

допоміжна: 7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 АНАЛІЗ ТА РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ СФЕРИ

Тема 13. Аудит соціально-трудової сфери та моніторинг ринку праці

Тема розкриває сутність понять “аудит соціально-трудової сфери”, “аудит людських ресурсів”, “аудит розрахунків з оплати праці”, “аудит розрахунків із соціальними фондами”. Розглядаються структура, специфіка, основні етапи проведення перевірки, методи та процедури всіх напрямів аудиту соціально-трудової сфери. Окрема увага приділяється аналізу нормативно правової бази забезпечення аудиту дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці.

Розкривається зміст понять “соціологія праці”, “моніторинг ринку праці” та “соціологічне дослідження”. Висвітлюються основні завдання моніторингу ринку праці та його елементи. Наводиться інформація про нормативно-правову базу забезпечення моніторингу ринку праці та вимоги до показників, що використовуються для оцінки стану ринку праці. Окрема увага приділяється прикладним аспектам проведення соціологічних досліджень. Розглянуто структуру, методи та процедури соціологічного дослідження, основні компоненти його програми та різновиди стратегічного плану.

Література:

базова: 7-11

допоміжна: 7

Тема 14. Міжнародна організація праці

У темі наводиться історія створення та описується діяльність Міжнародної організації праці. Окреслюється структура та контрольні механізми Міжнародної організації праці. Розкривається зміст основних цільових програм у рамках стратегічних цілей Організації: просування Декларації МОП; послідовне скасування дитячої праці; працеінтенсивні капіталовкладення; інвестиції у знання, професійне навчання та розширення можливостей працевлаштування; підвищення рівня зайнятості шляхом розвитку малих підприємств; охорона праці, гігієна на виробництві; економічна та соціальна захищеність у ХХІ столітті; посилення соціального партнерства.

Дається загальний опис діяльності МОП в Україні.

Література:

базова: 7-11

допоміжна: 7

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю	кількість балів за одиницю
Відвідування лекцій	1	5	5	5	5	6	6	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	-	-	1	1
Відвідування практичних занять	1	2	2	3	3	7	7	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	-	-	1	10
Робота на практичному занятті	10	2	20	3	30	7	70	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для	5	4	20	3	20	4	20	2	10

самостійної роботи									
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	2	50	1	25
Разом		-	94	-	105	-	153		48
Максимальна кількість балів: 400									
Розрахунок коефіцієнта: 6.67									

Критерії оцінювання завдань на практичних (семінарських) заняттях: 10 балів

100% від зазначеного балу – відмінний рівень виконання з можливими незначними недоліками
80-90% від зазначеного балу – достатньо високий рівень виконання без суттєвих (грубих) помилок
70-80% від зазначеного балу – в цілому добрий рівень виконання з незначною кількістю помилок
60-70% від зазначеного балу – посередній рівень знань виконання із значною кількістю недоліків
50-60% від зазначеного балу – мінімально можливий допустимий рівень виконання

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ			
1	Об'єкт, предмет і завдання дисципліни «Економіка праці та СТВ»	2	5
2	Населення як джерело формування ресурсів праці	2	5
3	Відтворення населення України у післявоєнний період	2	5
4	Концептуальні основи досліджень людського капіталу та трудового потенціалу	4	5
Змістовий модуль 2. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ			

5	Соціально-трудові відносини як система. Соціальне партнерство	2	5
6	Ринок праці в соціально-економічній системі	2	5
7	Соціально-трудові відносини зайнятості	4	5
8	Ринок праці в умовах війни та післявоєнний період	2	5
Змістовий модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЯ, ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ			
9	Організація і нормування праці	2	5
10	Ефективність і продуктивність праці	2	5
11	Політика доходів і оплата праці	3	5
12	Планування трудових показників	3	5
Змістовий модуль 4. АНАЛІЗ ТА РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОЇ СФЕРИ			
	Аудит соціально-трудової сфери та моніторинг ринку праці		5
14	Міжнародна організація праці	6	5
	Разом	40	70

Критерії оцінювання: 5 балів

5 балів – відмінний рівень виконання з можливими незначними недоліками
4 бали – в цілому добрий рівень виконання з незначною кількістю помилок
3 бали – посередній рівень знань виконання із значною кількістю недоліків
2 бали – мінімально можливий допустимий рівень виконання

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль є складовою поточного контролю і здійснюється в формі виконання студентом модульного контрольного завдання (контрольної роботи) згідно затвердженого графіку. Кількість модульних контрольних – 5. Максимальний бал модульного контролю складає 25.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого, відповідно, перевіряється під час модульного контролю. Об'єктами змістового модульного контролю знань студентів є: знання, уміння та навички студентів, виконання модульних контрольних завдань. При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля.

Модульний контроль проводиться у формі тестів, у сертифікованому ЕНК до цієї дисципліни.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни є визначенням рівня засвоєння кожним студентом навчальної програми. Ця інтегральна рейтингова оцінка вираховується, як сума накопичених балів поточної успішності, що складається зі змістових модульних контролів, самостійних робіт, роботи на семінарських заняттях, балів за відвідування лекцій та семінарів, за всіма видами робіт, передбачених для даної дисципліни.

Форма проведення екзамену: **тестова**

Тривалість проведення екзамену: **1 год. 10 хв.**

Максимальна кількість балів: **40 балів**

Критерії оцінювання: **1 бал – за тестове питання (34 питання), 6 балів – розв’язок задачі**

Іспит проводиться в університетській аудиторії у тестовій формі із використанням персональних комп’ютерів (за умови проведення освітнього процесу офлайн). У разі дистанційного формату навчання підсумковий контроль проводиться онлайн у режимі відеоконференції із застосуванням сервісу Google Meet.

Студент виконує електронний тест у системі Moodle, що містить 35 завдань. • 34 завдання – тестові запитання закритого типу (вибір правильної відповіді з кількох варіантів), які передбачають автоматичну перевірку; кожне правильне виконання оцінюється в 1 бал.

• 1 завдання – практична задача закритого типу, повне розв’язання якої передбачає внесення відповіді в систему Moodle; перевірка здійснюється автоматично.

Критерії оцінювання задачі:

- 6 балів — правильна відповідь,
- 0 балів — неправильна відповідь.

Іспит проводиться із суворим дотриманням принципів академічної доброчесності. Порушення правил (списування, використання сторонньої допомоги, фальсифікація результатів) тягне за собою відсторонення студента від подальшого проходження іспиту та виставлення підсумкової оцінки **Фх**.

Підсумкова оцінка за дисципліну (максимум 100 балів) формується як сума:

- результатів поточного контролю протягом семестру (до 60 балів);
- результатів іспиту (до 40 балів).

Здобувачі які сумарно за результатами проміжного та підсумкового контролю набрали менше 35 балів мають пройти повторний курс з відповідної навчальної дисципліни, виконати всі види робіт, визначені викладачем відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Здобувачі які сумарно за результатами проміжного та підсумкового контролю набрали від 35 до 59 балів мають право на перескладання екзамену або окремих навчальних завдань проміжного контролю за рішенням викладача, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Розкрийте сутність праці як соціально-економічної категорії
2. Прокоментуйте функції властиві праці
3. Які типи відтворення населення ви знаєте? В чому полягають особливості відтворення ресурсів для праці?
4. Прокоментуйте відомі вам види руху населення. Які з них мають найбільший вплив на кількісний та якісний стан ресурсів праці в Україні
5. Охарактеризуйте абсолютні і відносні показники природного руху населення

- Охарактеризуйте абсолютні і відносні показники міграційного руху населення 7.
- Відтворення населення у післявоєнний період
8. Охарактеризуйте соціально-економічну категорію «ресурси праці»
9. Охарактеризуйте компоненти трудового потенціалу
10. Охарактеризуйте систему колективно-договірного регулювання праці на загальнодержавному рівні та рівні підприємства
11. Розкрийте сутність основних моделей соціального партнерства
12. Хто є суб'єктами соціально-трудових відносин та на яких рівнях виникають взаємозв'язки між даними суб'єктами?
13. Перерахуйте елементи системи соціально-трудових відносин та дайте їх визначення
14. Охарактеризуйте принципи і типи соціально-трудових відносин
15. Поясніть суть соціального партнерства, його визначення та мета
16. Прокоментуйте відомі вам способи реалізації соціального партнерства
17. Прокоментуйте причини виникнення колективних трудових суперечок і конфліктів
18. У чому, на вашу думку, полягають основні завдання профспілок?
19. Охарактеризуйте союзи роботодавців в Україні, їх мету та основні завдання 20.
- Наведіть класифікацію витрат часу протягом робочої зміни та охарактеризуйте кожний елемент
21. Розкрийте поняття і основні напрями організації праці
22. Дайте визначення поділу праці та охарактеризуйте основні його види
23. Прокоментуйте сутність та основні форми кооперації праці
24. Наведіть класифікацію робочих місць
25. Які ви знаєте коефіцієнти оцінки робочих місць та як вони розраховуються?
26. Прокоментуйте критерії сегментації ринку праці
27. Дайте визначення ринку праці та назвіть умови його ефективного функціонування
28. Охарактеризуйте елементи ринку праці та назвіть функції, які він виконує 29.
- Охарактеризуйте теорії двоїстості та троїстості ринку праці
30. Охарактеризуйте показники вартісної оцінки продукції у вартісному методі вимірювання продуктивності
31. Охарактеризуйте інфраструктуру ринку праці
32. Поясніть які специфічні риси притаманні товару «праця»
33. Поясніть в чому полягають особливості функціонування ринку праці у кризовій економіці
34. Дайте визначення категорії «зайнятість» та охарактеризуйте відомі вам форми зайнятості
35. Сформулюйте закон Оукена та поясніть можливості його практичного застосування 36.
- Які умови виплати допомоги з безробіття в Україні?
37. Поясніть як визначається рівень безробіття
38. Охарактеризуйте відомі вам види безробіття
39. Прокоментуйте економічні та соціальні наслідки безробіття
40. Ринок праці в умовах війни та післявоєнний період
41. Прокоментуйте поняття «ефективність праці». Якими основними показниками можна його охарактеризувати?
42. Охарактеризуйте категорію «продуктивність праці». Що розуміють під управлінням продуктивністю праці?
43. Охарактеризуйте методи вимірювання продуктивності праці. Вкажіть недоліки і переваги кожного з них
44. Що розуміють під факторами зростання продуктивності праці? Як можна розрахувати приріст продуктивності праці під впливом зазначених факторів?
45. Назвіть фактори, які приводять до економії праці на підприємстві
46. Як відбувається планування продуктивності праці на підприємстві?
47. Дайте визначення поняття «політика доходів і заробітної плати». У чому полягає механізм здійснення політики доходів і заробітної плати?

48. Охарактеризуйте структуру заробітної плати
49. Розкрийте сутність тарифної системи
50. Розкрийте сутність поняття “заробітна плата”. Назвіть функції та принципи організації заробітної плати
51. Які види доходів ви знаєте? Прокоментуйте основні методи державного регулювання доходів в Україні
52. Охарактеризуйте поняття економічно активного та економічно неактивного населення
53. Поясніть функції державної служби зайнятості
54. Як обраховуються мінімальні соціальні гарантії (прожитковий мінімум, мінімальний споживчий бюджет, межа малозабезпеченості)?
55. Охарактеризуйте основні форми та системи оплати праці
56. Поясніть за якими принципами функціонує безтарифна система оплати праці
57. Охарактеризуйте сучасні підходи до стимулювання праці
58. Яким чином розраховується потреба в працівниках на основі планової виробничої трудомісткості?
59. Як обчислюється потрібна чисельність працівників за явочним часом? 60. Як планується потреба в робочій силі за кількістю робочих місць і норм обслуговування? 61. Як відбувається планування фонду заробітної плати працівників відрядників, працівників погодинників, керівників і спеціалістів на підприємстві?
62. Розкрийте сутність і значення нормативного методу планування заробітної плати на підприємстві
63. Поясніть принципи, цілі та функції Міжнародної організації праці.
64. Суть і мета аудиту соціально-трудової сфери
65. Моніторинг ринку праці як інструмент регулювання та вдосконалення соціально-трудових відносин
66. Створення МОП та основні засади її діяльності
67. Структура та контрольні механізми МОП
68. Діяльність МОП в Україні

Типові задачі курсу розглянуті під час практичних занять, всі вони, без виключення, виносяться на іспит

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови незалежного самостійного доопрацювання

F 1-34 балів

рівень знань (умінь), що вимагає повторного проходження

Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 150 год., лекції – 36 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 10 год., підсумковий контроль – 30.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV		
Назва Модуля	ТЕОРЕТИКО МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ			ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ			ОРГАНІЗАЦІЯ, ПЛАНУВАННЯ ПРАЦІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ			АНАЛІЗ ТА РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО ТРУДОВОЇ СФЕРИ		
Кількість балів за модуль	94			105			153			48		
Лекції	1	2,3	4,5	6,7	8	9,10	11	12	13,14	15,16	17	18

Теми лекцій	дисципліни «Економіка праці Об'єкт, передмет і завдання та СТВ»	Відтворення населення України формування ресурсів в праці Населення як джерело у післявоєнний період	дослідження людського капіталу та трудового потенціалу Концептуальні основи	Соціальні трудові відносини як системний аспект партнерства	Ринок праці в умовах війни та Ринок праці в соціально-економічній системі післявоєнний період	Соціальні трудові відносини зайнятість	Організація і нормування праці	Ефективність праці	Політика доходів і оплат праці	Планування трудових показників	сфери та моніторинг ринку Аудит соціально-трудової праці	Міжнародна організація праці
Теми практичних та семінарських занять	дисципліни «Економіка праці Об'єкт, передмет і завдання та СТВ»	Населення як джерело формувannya України у післявоєнний період ресурсів в праці	Концептуальні основи дослідження людського капіталу та трудового потенціалу Концептуальні основи	Соціальні трудові відносини як системний аспект партнерства	Ринок праці в соціально-економічній системі післявоєнний період	Соціальні трудові відносини зайнятість	Організація і нормування праці	Ефективність праці	Політика доходів і оплат праці	Планування трудових показників	Аудит соціально-трудової сфери та Міжнародна організація праці моніторинг ринку праці	
Самостійна робота	5	10	5	5	10	5	5	5	5	5	5	5

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульні контрольні роботи 3-4 (50 балів)	Модульна контрольна робота 5 (25 балів)
Загалом	400			
Підсумко ви й контроль	Іспит			
Коефіцієнт приведення навчального рейтингу студентів у 60-бальну шкалу – 6,67				

8. Рекомендовані джерела

Базова література

1. [Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII](#)
2. [Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 року № 2017-III](#)
3. [Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02 березня 2000 року № 1533-III](#)
4. [Закон України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 р. № 5067-VI](#)
5. [Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР](#)
6. [Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року № 2136-IX](#)
7. [Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / О. В. Безпалько та ін.; за заг. ред. О. В. Безпалько. К. : Кафедра, 2020. 310 с.](#)
8. [Економіка праці і соціально-трудові відносини \[Електронний ресурс\] : підручник для здобувачів ступеня бакалавра, за спеціальністю 051 «Економіка» / О. І. Іляш, Н. О. Черненко, О. А. Шевчук, О. О. Трофименко, С. С. Гринкевич, Я. І. Глущенко ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. 371 с](#)
9. [Економіка праці та соціально-трудові відносини \[Електронний ресурс\] : конспект лекцій для студ. спец. 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка», «Економіка бізнесу підприємства», «Економічна аналітика» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О. І. Іляш, Н. О. Черненко, О. А. Шевчук, О. О. Трофименко, О. О. Корогодова, Я. І. Глущенко. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2025. 365 с](#)
10. [Ільїч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник. К. : КУБГ, 2020. 952 с. \(Бібліотека Університета імені Бориса Грінченка\)](#)
11. [Карпіщенко О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2024. 349 с](#)
12. [Пищуліна О., Маркевич К. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. Київ: Центр Разумкова, 2022](#)
13. [Офіційний веб-портал. Федерація професійних спілок України. Рекомендації щодо практичної колективно-договірної роботи в умовах воєнного стану](#)

Допоміжна література

1. [Акіліна, О.В., & Васечко, Л.І. \(2025\). Трансформації українського ринку праці: від воєнної адаптації до післявоєнних перспектив. *Економічний простір*, \(204\). с. 11-16.](#)
2. [Akilina, O., & Riabets, K. \(2025\). Правове регулювання соціально-трудових відносин в умовах воєнного стану: економічні та управлінські аспекти. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, 3\(17\), 421-430.](#)

3. [Акіліна, О. В., & Панченко, А. Г. \(2023\). Вплив вищої освіти на формування людського капіталу в Україні: Оцінка освітніх реформ. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. 2\(52\), с. 78-85.](#)
4. [Близнюк, В. В., & Яценко, Л. Д. \(2025\). Ринок праці України в умовах війни: регіональні аспекти. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, \(19\). 5. Білоус, М. О. \(2025\). Стратегії відновлення демографічного потенціалу України в повоєнний період. Економіка. Управління. Інновації, \(36\), 107-123.](#)
6. [Глушко, А. Д., Пелюшенко, А. І., & Бездуцька, А. С. \(2025\). Тенденції на ринку праці в умовах війни \(Doctoral dissertation, Національний університет" Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"\).](#)
7. [Економіка праці : навчальний посібник \[електронний ресурс\] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.](#)
8. [Ільїч, Л. М., & Акіліна, О.В. \(2024\). Освітньо-кваліфікаційні дисбаланси на молодіжному ринку праці міста Києва: виклики і перспективи. Статистика України \(4\), с. 64-77.](#) 9. [Ільїч, Л. М., & Акіліна, О.В. \(2024\). Розвиток системи професійно-технічної освіти міста Києва: виклики, можливості та перспективи Електронний журнал «Ефективна економіка» \(11\).](#) 10. [Іонін, Є.Є. і Загородний, В.М. 2025. Вплив трудової міграції на ринок праці України в умовах війни та шляхи його відновлення. Економіка і організація управління. \(Лют 2025\), 20-32.](#) 11. [Калина А.В., Мінчак Н.Д. Деякі питання організації та нормування праці в сучасних умовах / Колективна монографія. м. Дрогобич, 2015.](#)
12. [Овадюк, В., & Драган, О. \(2025\). Запровадження тайм-менеджменту у поєднанні з нормуванням праці на підприємствах. Київський економічний науковий журнал, \(8\), 106-114.](#) 13. [Організація та нормування праці в харчовій промисловості : навч. посібник / О. В. Безпалько, А. Д. Бергер, Ю. М. Гринюк, О. І. Драган, Л. М. Мазник, А. Я. Рудова, Л. І. Тертична. Київ : ФОП Ямчинський, 2024. 218 с](#)
14. [Петрова І.Л. Ринок праці України: суперечності функціонування і перспективи розвитку \[Електронний ресурс\] / І.Л. Петрова // Україна: аспекти праці. К., 2016. №3-4. С.3–9.](#) 15. [Яцевський В. Демографічні чинники відновлення післявоєнного відновлення нашої країни. Голос України. 2022.](#)

9. Додаткові ресурси

1. [Офіційний сайт Кабінету Міністрів України](#)
2. [Офіційний сайт Верховної Ради України](#)
3. [Офіційний сайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України](#)
4. [Офіційний сайт Державної служби зайнятості](#)
5. [Офіційний сайт Державної служби статистики](#)
6. [Офіційний сайт Національної тристоронньої соціально-економічної ради](#)
7. [Офіційний сайт Конфедерації вільних профспілок України](#)
8. [Офіційний сайт Федерації роботодавців України](#)
9. [Офіційний сайт Конфедерації роботодавців України](#)
10. [Офіційний сайт Національної служби посередництва та примирення](#)
11. [Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України](#)
12. [EU KLEMS Project](#)
12. ЕНК «Економіка праці та соціально-трудові відносини». Дистанційне навчання. Електронний навчальний курс [Електронний ресурс] / Київський університет імені Бориса Грінченка. 2023. URL: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=7446>